

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fidei Populo ...

Lingendes, Claude de

Coloniae Agrippinae, 1689

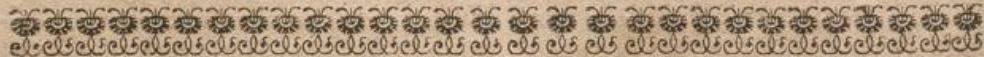
XXXIII. Quæ septima est & ultima de Iudicio Finali, dicit de sententiæ pronuntiatione, ejusque executione: quæ est tertia judicij actio & ejusdem consummatio.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56333](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56333)

non iustificetur homo compositus Deo. Si voluerit contendere cum eo, non poterit ei respondere unum pro mille, &c. Si repente interroget, quis respondebit ei? Quid superesse itaque poterit, nisi ut sententiam proferat: sed de hac re sequenti die. Hoc tu interim provide in præsentī vitā, ut sicut ait David, disponas sermones tuos in iudicio, quod rectē facies, si quod nunc licet, tu tecum instituas privatū iudiciū. Te ipsum ergo interroga, conscientiam tuam evolve, considera statum animæ tuæ, circa omnia quæ notavimus futura capita interrogationis iudicialis, circa peccata gravia, & levia, cogitationes, intentiones, omissiones, aliena peccata, tuas iustitias, acquisita merita, factam satisfactionem. Quod si nec tibi ipsi satisfacere potes, quanto minus Deo, omnia videnti, omnia severe examinanti? Jobi 9. *Quantus ergo sum ego, ut respondeam ei, & loquar verbis meis cum*

*eo? Qui etiam si habuero quippiam iustum, non respondebo, sed Iudicem meum deprecabor. Et cum invocantē exaudierit me, non credo quod audierit vocem meam. In turbine enim conteret me, & multiplicabit vulnera mea, etiam sine causā. Non concedit requiescere spiritum meum, & implet me amaritudinibus. Si fortitudo queritur, robustissimus es: si æquitas iudicij, nemo audeat pro me testimonium dicere: Si iustificare me volvero, os meum condemnabit me: si innocentem ostendero, pravum me comprobabit. Etiam si simplex fuero, hoc ipsum ignorabit anima mea, & tenebit me vita mea: quod si hæc de se Jobus dicere potuit, quanto magis nos; & de nostris rebus, & nostro statu iudicium ferre: ut unusquisque nihil de se præsumat, unusquisque semper timeat Proverb. 28. *Beatus homo qui semper est pavidus: Qui verò mentis est dure, corruet in malum: Tu hinc semper time, ut in aliā vitā possis esse securus. Amen.**

FERIA SECUNDA, VEL TERTIA

DOMINICÆ PRIMÆ IN QUADRAGESIMA

CONCIO SEPTIMA

DE JUDICIO FINALI.

De tertiā Judicis actione, nempe Sententiā.

Cum venerit Filius hominis in Majestate suā, & omnes Angeli eius cum eo, tunc sedebit super sedem Majestatis suæ: Matthæi 25.

QUIDQUID hætenus de iudicio à me dictū est, videtur tantum spectasse iudicij præparationem: quod dicendū mihi superest, totam iudicij substā-

tiam continet, nempe sententiam iudicis, quæ totius huius tanti apparatus clausula est; unde omnis creaturæ aut beatitudo, aut infelicitas dependet. Quod si sola intimatio iudicij tantum homi-

hominibus timorem incutit, immò sola auditio, secūdū illud Psal. 75. *De celo auditum fecisti iudicium, terra tremuit & quievit.* Et Hebr. 10. *Terribilis autē quædam iudicij, & ignis æmulatio:* in quem locum S. Anselm. etiā timor iudicij malis resurgentibus est pœna inenarrabilis, & gravior quàm gehenna: si, inquam, talis est expectatio, & timor, quāto magis presentia, & consummatio? Certē si sola pictura iudicij Bogarim primum Bulgarorum Regem convertit: si Dositheum juvenem in delitijs nutritum abstraxit à sæculo, cur non idem poterunt apud nos verba Christi, quibus iudicium nobis expressit? sed quia nihil sperare possumus sine gratiā, illam per Virginem exposcamus. *Ave Maria.*

NEMO planē est qui de sapiētia & iustitiā Salomonis nō audierit, cuius in iudicijs tanta fuit æquitas, ut dicatur in Scripturā sedisse in solio Dñi: Nemo item qui non audierit qualē sibi thronū fecerit, unde æquitatis oracula pronūtiaret: sic enim scribitur 3. Reg. cap. 10. *Fecit etiam Rex Salomon thronum de ebore grandē; quem locum exponens misticè Rupertus, interpretatur de extremo iudicio: Quis (inquit est iste thronus tam grādis, tam mirabilis, nisi altitudo majestatis, in illo die novissimo magni & tremēdi iudicij: grādis thronus est, quia grande iudicium expectamus: Est autē thronus ex ebore, quia iudiciū ex puritate constabit iustitiæ: auro vestitur, quia nimirum aurea divinitatis iustitia revelabitur: sex ille habebat grad⁹, quia sex sententijs iudicium perficietur: Esurivi, & non dedistis mihi manducare: sitiivi, & non dedistis mihi potum: hospes erum, & non*

*collegistis me: nudus, & non cooperuistis me: infirmus, & non visitastis me: in carcere, & non venistis ad me: Duæ manus, hinc atq; inde, duo sunt tenores, hinc iustitiæ, inde misericordiæ: Duo leones juxta manus singulas, quia utrobique fortis, atque formidabilis erit iudicij veritas: Etenim à sinistra omnis iniquus condemnabitur: & à dextrā iustus vix salvabitur: Duodecim seculi super sex gradus stātes, duodecim sunt Apostoli: ubi vides omnia in iudicio esse grandia, magnifica, & formidabilia: sed præsertim duos illos magnos leones, geminā illam sententiā, quam exprimit gladius ille bis acutus, de quo dicitur in Apocalypsi: *Et de ore illius gladius bis acutus exibat: Græcè rompaia distomos,* quasi dicas, gladius duplicis oris, propter dissimilitudinem utriusque sententiæ, de quā hodie uberius à nobis dicendum est.*

Factā itaque plenissimā iudicandorum discussione, post operum omnium, dictorum, & cogitatorum, & volitorū manifestationem; omnibus rebus planē examinatis, subductā ratione omnium meritorum, & demeritorum, reis convictis, & consentibus, factā rerum omnium comparatione, expensā accurate dati & accepti sumā, ingenti totius naturæ silentio, & suspensā omniū hominum, & Angelorum, expectatione, in sumā creaturarū omniū trepidatione: rebus omnib⁹ ad majestātē compositis, nihil aliud supererit quā ut Iudex in excelso solio constitutus sententiam ultimā proferat, quod sumā autoritate faciet, athuc semel, ut ait Propheta, *cælum & aridam commovens,* ultimā faciens in rebus creatis mutationem. Et primo quidem ad Electos, qui ad eius

dexterā erunt in sublimi, se convertēs, clarā & distinctā voce, audientibus & videntibus omnibus reprobis, summā Electorum exultatione, incredibili dæmonum mœrore, intolerabili damnatorum pudore, summā Angelorum approbatione, sic pronuntiabit. *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi.* Hæc sententia sensibili voce proferetur, (aiunt Doctores) tum ut à reprobis intelligatur, tum quia iudicium inter homines, sensibili modo fieri convenit, qui solus naturæ humanæ conveniens est: Judex enim apparebit visibilis, thronus erit visibilis, & judicandi erunt visibiles, cur non etiam sententia erit sensibilis? Complectitur autem quidquid ad præmium, aut consolationem Iustorum desiderari potest, aut expeti:

primò enim quantum est in tantâ totius creaturæ trepidatione, & commotione, (nam ut ait textus, *Virtutes cælorum commovebuntur*: (inibi esse securum, idque iuberi ab ipso Iudice, & verbis tam placidis, & sic amorem & suavitatem spirantibus?

Secundò, Quantus honos in illâ tam severi Iudicis, post tam exactum, & rigidum examen, approbatione, & in eo theatro, ubi omnium gentium oculi, & aures, coronatione? Quid nō mortales efficere, quid nō pati; quid non dare deberēt ob illū solidū, verū, & ad eò, excelsum honorē? Noli mihi loqui ludos Olympicos, & in illis collectam Græciam: Noli triumphos Romanorum, & decretos à Senatu honores: Hæc omnia terreni sunt honores, vitæ miseræ & mortalis: Hic, si unquam, vera gloria, vera laus, verus honor: Nam quæ laus

similis commendationi divinæ? quæ major gloria, quàm ea manifestatio quæ nullum latet, ubi collecti sunt omnes quotquod ab orbe condito fuerunt & sunt, vel Angeli, vel homines quis honor similis, quàm qui ab ipso Deo præstatur; Rectè igitur sensit Apostolus, cum dixit 1. Corinth. 4. *Nolite ante tempus judicare, quoad usq; veniat Dominus, qui illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium, & tunc laus erit unicuique à Deo.*

3. Omnes Beatitudinis partes, complectitur: Essentialem, atque præcipuā in conjunctione cum Deo, cum ait, *Venite*: eos enim sic ad se vocat, ut eis se communicet, atque indissolubiliter jungat: Itē variam & omnis generis, per omnium bonorum quæ optari possunt possessionē: dum vocat benedictos: Etenim in Scripturis ubertas, & abundantia, benedictionis nomine significatur: Quòd autem dicit *Patris mei*, non terrenā benedictionem significat; sed quæ sit Deo digna: honorem autem, & gradum cum subicit, *possidete regnum*, hic est enim apex magnitudinis, & dignitatis: securitatē demùm exprimit, cum ait, *possidete*, ut sciāt se verè futuros illius regni dominos: vox græca peculiarem habet significationem *Klyronomisate*, hæreditate, seu tanquam hæreditatem, possidete, nimirum ut filij Dei: *si filij & hæredes*: Rectè Chryl. in hæc verba: ô quātæ gloriæ quantæ beatitudinis hæc verba sūt: nō dicit accipite, sed hæreditate; quasi propriā, quasi paternā, quasi vestrā, quæ vobis à principio debebantur: Itē securitas, cum ait, *paratū vobis regnum*: hoc ostendens non esse regnū quod invadunt, sed quod gratiā ipso-

ipsorum esset conditum, itaque in eo finem esse universi, & ad hoc esse conditos, hoc regnum ipsis esse debitum: Nam antequam nati sitis, (sunt verba huius Sancti) quia sciebam vos huiusmodi futuros, hæc vobis à me præparata fuere: Idem quoque significat à cōstitutione mundi, ubi indicatur mundum esse conditum propter gloriam Sanctorum, ut ipsi in æternum beati sint in cælo & participes bonorum divinorum: unde Apostolus Paulus, *omnia propter vos.*

Duo postea subiicit, causam allatam à Iudice, & excusationem Justorum, atque humiliationem: Quoad causam, opera misericordiae in egentes enumerat sigillatim, potius quam alia opera, ut scias.

1. Nullum opus bonum carere mercede: itaque si pro tecto, pro veste, pro pane, pro aqua frigidâ, pro visitatione, pro verbo consolationis datur tanta merces; quanto magis pro operibus & maioribus & melioribus, uti sunt pietas, castitas, mortificatio, martyrium, &c.

2. Neminem esse qui ad gloriam aspirare non possit: nam omnes saltem aliquid horum præstare possunt, unde ea sigillatim nominat; præsertim cum meminerit minimorum officiorum. Si enim infirmus egeat sanitate, non petit ut sanes, sed saltem ut consolers: Si qui vincus est eget libertate, non petit ut solvas, sed ut visites: alioqui voluntati tuæ committit, ut possis majora præstare, & maiorem laudem acquirere, sed sufficere ostendit minora, ad tantum mercedem, ut nemo excusare possit si non assequatur.

Quoad Justorum excusationem, cum dicent, *Domine quando te vidimus esurientem, &c.* His verbis significatur eorum admiratio, cum videant tam exigua opera tantâ mercede compensari, ut sciunt, se gratiam pro gratiâ accipere: unde dicitur Apocal. 5. & 7. *Omnes in faciem suam adorantes procumbent, agentque gratias,* quod tantum bonum ipsius potissimum meritis, & sanguine, ipsis obvenit. Quis hic exprimat, quo sensu, quo gaudio, & quâ exultatione hæc audient Sancti, quâ gratiarum actione? An putas si non essent immortales vivere possent? *Euge serve bone & fidelis, quia in paucâ fuisti fidelis, intra in gaudium Domini tui.* Certè nemo scit nisi qui accipit. Tu quisquis sis, quid tunc fecisse velles, aut passum esse, quid non despexisse?

Sed quanto putas dolore afficiendos qui relictî fuerint? Certè qui harum rerum commemoratione ad sublimia opera non accenditur: nescio quibus tandem rebus tangi possit: quæ enim major potest esse merces, à quâ meliori manu potest accipi, in quo majori theatro, & quâ gloriâ illustriore?

His peractis convertet se Dominus terribili vultu versus sinistram ad impios in terrâ positos, & de justorum gloriâ per summam invidiam tabescentes, contra quos ultimam sententiam pronuntiabit. Hic est, ô infortunate peccator, extrema afflictio tua, finisque iudicij: causa est ob quam factus est omnis ille ingens apparatus, horribile illud est ac intolerabile irati Dei verbû: prodigiosum illud exemplum totius severitatis: resonans illud & obstupescendum tonitru, quod Deus brachio irâ incen-

incenso vibrabit in hostium suorum caput : gladius ille est acutus qui exhibit de ore iudicis, dicere velim, postrema sententia est, quam Deus supremâ jurisdictione pronuntiabit adversus miseram animam tuam, divisione, doloris plenissimâ, quæ te separabit æternū ab ipso, à tuo fine, à beatitudine tuâ, à societate sanctorum, à participatione bonorum omnium, te ad pœnam æternam damnando, te tradendo hostibus tuis, qui dæmones sunt, quorum in societate æternū cremaberis. Terribilia sunt horrendaque illa verba, quæ nullum os mortale potest proferre, nisi nimis moliter, nimis demissè, nimis infirmè, & cum imminutione eorum amplitudinis, acerbitalis & majestatis. *Discedite à me maledicti, in ignem æternum, qui paratus est Diabolo, & Angelis eius!* ô quæ verba, & quam intolerabilia, Dei ad creaturam suam, Dei facti hominis, hominibus eiusdem cum ipso naturæ, & quos ita dilexerat, ut pro ijs mortuus fuerit! O quale tonitruum, ô quale fulmen, & quam perhorrescendum! Quàm verè dixit Isaias cap. 30. *Labia eius repleta sunt indignatione, & lingua eius quasi ignis devorans.* Quæ enim tempestas & quod incendium tolerabilius non est illa voce, de qua David Psal. 67. *Ecce dabit voci suæ vocem virtutis, & lob. c. 40. Dominus de turbine dixit, &c. Si habes brachium sicut Deus, & si voce simili Jonas: Heu, mi Deus! quis poterit impetum illum sustinere, cum ultrix justitia Dei se instar nubis dirumpens intorquebit ore brachioque irritato ita intolerandam sententiam perinde ac fulmen accensū adversus creaturam adeo infirmam cu-*

iusmodi est homo. *O custos hominum, quare posuisti me contrarium tibi? contra folium quod vento rapitur, ostendis potentiam tuam, & stipulam siccam persequeris: Quid dicam quæ illam sententiam comitatura sunt, quæ secutura? Sed nihil horribilius dici potest, quàm si exponamus quid eius verba contineant.*

1. Itaque in illis continetur actualis creaturæ reprobatio ad actum redacta: Cùm enim propriè loquendo, reprobatio sit actus intellectus, sic à me explicatur per ultimam cogitationē postremamque existimationem quam Deus habet de peccatore, quæ duobus in capitibus consistit. Primum est, reputare illum omni bono indignum eiusque incapacem, secundum hæc Matthæi verba cap. 2. *Et inutilem servum, eijcite in tenebras exteriores.* Cogita Deum cognoscere omnia, suo in iudicio non ferri odio, nec invidiâ, nec passione nec ignorantia, sed eo in loco, in eaque actione, ubi esse non potest nisi iustissimus, post examinata atque expensa opera omnia, universa merita, demeritave, culpas omnes & satisfactiones, quod fuisti antea, & quod postea futurus es, quid quid habes tum ab illo tum à teipso, per gratiam suam, tuamque culpam, expensis subductisque omnibus, omnibusque definitis, suscipientem demum postremam quam de te habere potest cogitationem, judicare te omni bonorum genere indignum. Illum eundem, qui rationem habet decies mille hominum qui in hæc vitâ vilissimi & abjectissimi fuere, qui eos non dedignatur, cùm in te aliquam æstimationis & prætij causam quærit, te omni bonorū genere

genere quodcumque illud sit, indignum iudicat, idque in æternum, atque hanc esse ultimam, immò unicam cogitationem quam in perpetuum de te habiturus est: Eheu senti de te quicquid voleris, omnes creaturæ te in pretio habeant, atque honorent, ora omnia hominum ad te collaudandum solvantur, sola hæc Dei cogitatio est improbatio cæterorum omnium, quæ non potest esse nisi verissima post ipsius iudicium, nempe indignum esse te omni bonorū genere, te nullius esse pretij, te nihili hominem esse, quodque augeri non potest, adeò id ad extremum usq; pervadit, te minimè capacem esse, atque omni bono indignum, minimè inquam capacem eius faciendi, indignumque recipiendi, sive consideremus Deum, ut authorem naturæ, vel ut principium boni supernaturalis. Itaque nulla tibi erit in intellectu veritas, nulla cognitio, nisi ad tormentum: nullus item in voluntate metus probus, sed summa perversitas: ne una quidem bona cogitatio in totâ æternitate, ne unum quidem bonum desiderium: neque in Deo ulla cogitatio pro te, quæ ad commodum tuum sit; ne minimus quidem respectus aut aspectus. Et ecce fundamentum æterni dedecoris, quod operturū sit pudore animam damnatam totâ æternitate, qui me contemnuunt erunt ignobiles; atque in eâ æstimatione reprobatio propriè consistit: Ierem. 6. *Argentum reprobum vocate eos, quia Dominus proiecit illos.* Id est, tanquam omni bono indignos rejecit, atque reprobavit: unde illa vox. *Discedite à me:* Sic anima in respectu Dei, omnia nomina amittet, & eodem

statu erit in eius curâ, & æstimatione, ac non ens: *Voca nomen eius non populus meus:* Quare semper vocabitur nominibus negativis, secundum illud Deut. 32. & Rom. 10. *adducam vos in non gentem, nō populū:* Item qui non est, secundum illud Iobi 18. *habitent in tabernaculo illius, socij eius qui non est:* & Esther 11. *Ne tradas Domine sceptrum tuum his qui non sunt:* Itaq; Deus profus nihili faciet peccatorem.

Secundum æstimationis illius caput & reprobationis, est eum nominare maledictum, hoc est odibilem, execrabilem, & dignum omni pœnâ. *Discedite à me maledicti:* Certè ut ait Cyrillus Alexand. Cui Deus maledixit, nescio quis ei benedicere poterit, cum Dei dicere sit efficax, & ab illo pendeat omnis benedictio: Verè cui Deus maledixerit, erit ille maledictus: Et tamen cui rei nō benedixit Deus? animantibus, volucibus, piscibus maris, plantis, arboribus, & terræ: Et cum rebus omnibus benedixerit; uni inter omnia peccatori maledicit. *popule meus qui te beatum dicunt, ipsi te decipiunt:* Etenim quàm parum refert, si tibi homines benedicant, cum Deus maledixerit: Immò quia ultima ista est, & summa maledictio, erit non solum à Deo, sed à rebus omnibus, neque tantum erit respectu unius rei aut alterius, sed respectu omnium rerum; itaque nullus erit tantæ maledictionis aut modus aut mensura. Memento facti Moysis jâ morituri, cū totū Israëlē in duas partes divisit, sex tribus quæ populo benedicerēt in monte Garisim, & sex tribus quæ maledicerēt in monte Hebal, ubi Levitæ excelsâ voce duodecim maledictiones jaculati sunt toto populo respondente,

Eec

& di-

& dicente Amen, Deut. 27. quibus maledictionibus plures. alias addit Moyses ibid. cap. 28. Sed quid sunt illæ maledictiones, si cum hâc ultimâ ab ipso Deo immittâ conferantur? Nam aliæ sunt imprecationes malæ, quæ in solo desiderio consistunt, sed hæc efficax per se est, & privat omni bono, & ad ad omne malum addicit, secundum illud Cui maledixeris, verè sit ille maledictus: & respondebit omnis populus & dicet Amen: hoc est omnis creatura sic maledictum execrabitur, & averfabitur, omne malum & infortunium ei imprecabitur, & quantum in ipsâ erit, id ipso facto efficiet, ipsâ se, privans eum aut malo in quantum afficiens: proinde omnis aut oderit, aut deseret, aut puniet; & illud implebitur quod ait Sapiens Sapiens. §. *Et pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos*: Nam omnia sentient sibi averfari.

2. Continetur in illis verbis huius reprobationis terminus, nempe supplicium. Quò enim rejecta à Deo anima abire potest, nisi ad pœnam? secundum illud Augustini. Tanta est beatitudo iustitiæ, ut nemo ab eâ nisi ad miseriam possit abscedere: de quo supplicio, hæc in tali sententiâ comprehenduntur.

1. Qualitas pœnarum, nempe damni, & sensus, secundum illud Ierem. cap. 17. *Duplici contritione conterere eos*: Pœnam damni hæc verba continent, *Discedite à me*: sic enim Deus seipsum aufert animæ, & illam seipso privat, *Et ego non ero vester*: Osee. 1. Quis hoc explicet? Nemo certè nisi qui vel possidet, vel qui sic amittit: Ierem. 2. *Scito, & vide, quia malum, & amarum est, reliquisse te Dominum Deum*

tuum: Hæc autem pœna tanta est, ut nemini sit æstimabilis, adeò omnem aliam superat: Tanta est, quanta Deus est: Tanta est quanta æterna gloria: Tanta est, ut nemini contingat nisi maledicto à Deo: unde dicit, *discedite à me maledicti*. Alteram pœnam sensus, sic exprimit: *in ignem æternum, qui paratus est diabolo, & angelis eius*: finge quidquid potes, pœnas accumula, Martyrum, malefactorum: induc animos totorum, latronum, tyrannorum, nihil feceris: nondum picturam habebis: Hoc unum cogita, vide quantum sit supplicium, quòd ne Dæmones quidem naturâ invulnerabiles, spiritus immortales tantæ fortitudinis & potestatis ferre possunt; quantum fat fuit, ut Dæmones, tantis aliòqui viribus pollentes, tantis donis præditi, nihilominus miserifcerent: quantum fat fuit, ad Dæmonum malitiam, pravitatem, audaciam, facinora cœercenda & comprimenda: Hoc omne ea vox significat, *qui paratus est diabolo & angelis eius*: ô ignes! ô incendia! ô busta! Quid faciet stipula in illis incendiis, in quibus metalla liquantur & comburuntur?

2. Continetur earum pœnarum gravitas: Tum quia Deus maximam earum partem per se efficit immediatè, quòd ea vox significat, *discedite à me*: uti dolorem, tristitiam, angorem, & pœnas spirituales: Quæ autem Deus per se agit immediatè, eâ solent esse in omni genere perfecta: Tum quia agit supernaturaliter; quasi ignis, & cætera agentia, quibus utitur, sævire satis naturaliter non possent: supernaturalitas autem vincit 1. omniam naturam etiam creabilem: 2. omnem cogitationem & suspi-

suspicionem non humanam modo, sed etiam angelicam: quales itaque pœnæ? Denique ob significationem summam odij: *discedite à me maledicti: Quia vos non populus meus*: sicut enim amor Dei omnium bonorum causa existit: ita odium Dei positivum, omnium malorum: Cogita itaque vermes illos mordaces, igneos fluvios, & sulphureos: tenebras exteriores, & inextricabiles, vincula, carcerem, stridorem dentium, fletum inconfolabilem, sitim inextinguibile, & omnis generis cruciatus intolerandos: Cyprian. serm. de ascens. Continuus erit, & superfluus lacrymarum decursus; incendia corpus nudum allambent: in proprio adipe fixæ libidines ebullient, & inter sartagine flammeas misera corpora cremabuntur: & dic cū Prophetā Isaiā cap. 33. *Quis poterit habitare de vobis cum igne devorante, quis habitabit de vobis, cum ardoribus sempiternis? Ex pœnis huius vitæ, aliarum facilis est conjectura: si istæ intolerabiles, quales aliæ?*

3. Continetur earum pœnarum inevitabilitas, quoniam Dei sententia per se efficax est, nulloque alio modo Deus agit, quàm imperando: itaque nō magis impediri potest executio, quam pronuntiatio, quia seipsam per seipsam exequitur: & proindē peccatorem ac reum efficaciter ponit in eo supplicio, quo anima digna est. Propterea rectē dicitur Filius hominis habere gladium in ore suo utrāque parte acutum, quoniam sententiā sua peccatorem à se dividit, cū sic pronuntiat, *Discedite à me*: Item, *Quia vos non populus meus*: efficaciter eum privat seipso, cūque addit in

ignem æternum, efficaciter ponit in igne, eoque torquet, & in æternum torquebit: unde subditur, *Et ibunt hi in supplicium æternum*: ex quo colligitur inevitabilitas pœnarum: Nam sicut quā voce dicit, fiat cœlum, eadem factum est cœlum: ita quā voce impium condemnat, eadē pœnis alligat, secundum illud Iobi 9. *Deus cuius ire resistere nemo potest*: & illud Sapientis, *indignatio Regis, nuncij mortis*: quæ igitur spes evadendi superesse potest?

4. In illis verbis continetur pœnarū immutabilitas, quoniam ea sententia continet ultimam animæ dispositionē, & ultimum statum. Quandiu in hac vitā persistimus, nullus certus est status, sed semper in aliquā mutatione: qui nunc est in gratiā, cadere potest, de illo enim dicitur *in veritate non stetit*: qui cecidit iterum stare potest: *Nunquid qui dormit, non adjiciet, ut resurgat?* unde Apostolus Paulus: *Nolite ante temptus iudicare: sed ubi ceciderit arbor, ibi manebit, sive ad Austrum, sive ad Aquilonem*; & status qui sequitur iudicium, immutabilis est; Hinc

5. Significatur suppliciorum æternitas atque immortalitas, secundum illud, *Discedite à me maledicti in ignem æternum*, ac ne putes solum ignem futurū æternum, non verò pœnam, rectē subditur uti advertit Sanctus Augustinus, *Et ibunt hi in supplicium æternum*: Ratio est, quia quod semel Deus absolute dicit, id semper operatur; etenim verbum Dei manet in æternum; quare postquā de iudicio differuit, hæc verba attexit: *Cœlum & terra transibunt, verba autem mea non præteribunt*: sicut itaque, ut ait

Sanctus Methodius Martyr, ex eo quod semel dixit Deus, *producat terra herbam virentem*, id singulis annis perseverat, eâ voce Dei efficaciter semper operante: ita ubi semel dixerit, *discedite à me maledicti in ignem æternum*, quoniam id nullâ parte restringit, æternum erit: porrò uti quidquid non est æternum illud quodcunque sit, exiguum est; ita quidquid æternum est, qualecunque sit, magnum est. Bernardus. Non transibit cum tempore, quod transit tempora.

Sed quis cogitare ac sentire possit, ut par est, de pœnarum æternitate? adhibe omnes numeros, omnes mensuras exhauri, omnes calculorû rationes multiplica, omnia adijce spatia, cogitatis omnibus utere, universis arenæ marinæ granis, oceani guttis omnibus, unis post alias per multa annorum millia susceptis, sermones universos consume, cunctas collige cogitationes, ingenia omnia conjunge, nunquam ad æternitatis durationē attinges. Reliqua omnia finem aliquem habent, quamvis remotissimus sit, nullum habet æternitas. O Deus! quis cogitare potest, ut expedit æternitatem pœnarum? sine allevamento, sine successione, sine imminutione, sine mediocritate, sine spe, sine misericordiâ, sine ullo præterito. Æternitas in voce, inquit Augustinus, quatuor syllabis constat; In se, sine fine est. Quale durationis monstrum? est semper, & nunquam est; Nihil est in eâ præteritum, neque tamen esse cessat; totum in eâ præsens est, totum in eâ futurum. In nullo est tempore, & continet universæ; cuiuscunque tandem durationis fuerit, semper integra superest; abite anni, fluite sæcula, ad æternitatem per-

tinctis omnia, sed eius minima pars non estis. De ea dicamus quod S. Augustinus de gloriâ dixit: sentiri potest, æstimari non potest: sed de illâ quis dicendi finis, cum ipsa finem non habeat.

6. Causam continet, & exprobrationem. *Esurivi enim, & non dedistis mihi manducare: sitivi, & non dedistis mihi potum, &c.* Vide quàm justè damnentur, nam ut ait S. Chryl. homil. 80. in Matth. Non dixit in carceribus eram, & non liberastis me, aut ægrotus fui, & non medicati estis, sed non visitastis me; nec venistis ad me: sed nec esurientis famem levare difficile, non enim sumptuosam unquam quæsit mensam, sed quæ necessitati sufficeret, quodque majus est non in sublimis cujusdam sed in humilis habitu servi quæsit: quorum singula ad condemnationem illorum sufficiunt; petitionis scilicet facilitas, & dandi potestas, panis enim petitur; petentis miseria, quia pauper, atque mendicus: retributionis expetenda magnitudo, regnum enim promittitur; terror pœnarum, gehenna enim incutitur; accipientis dignitas, Deus enim pauperum manibus accipit; honoris cumulus, quia tantum descendere dignatus est; jus tribuendi, summa enim justitia est, de suis cõcedere: Verùm ab his omnibus cupiditate habendi retracti sunt, nec pœnarû intentiones timere, cû his qui pauperes non recipiunt, graviora quàm Sodomis sit minatus: & dixerit. *Quod uni ex minimis istis non fecistis mihi non fecistis.* Quod si horum operum omisso sic punitur, quanto magis majora scelera, quæ Christus singulis gra vi & ia-

& intolerandâ oratione exprobat? Quis eorum hic sensus exprimat confusio- nis, pudoris, doloris, invidiæ, & desperationis?

Et quoniam Dei verbum per se est efficax, uno temporis momento, Beati in cœlum magno triumpho invehentur: In reprobos verò ignis quo mundus universus deflagavit, irruet, eosque undequaque involuet, & statim maximo hiatu terra sub eorum pedibus usque ad inferos se aperiet, & tota illa hominum damnatorum & Dæmonum multitudo in inum barathrum simul cum igne involuente in modum turbinis præcipitabitur. Totum hoc fiet cum immenso fragore, & strepitu, tum ignis corripientis, tum terræ dissultantis, tum hominum cadentium, & exclamantium. Psal. 139. *Cadent super eos carbones, in ignem deiciet eos, in miserijs non subsistent:* & Psal. 10. *Pluet super peccatores laqueos: ignis, & sulphur, & spiritus procellarum, pars calicis eorum:* atque inde initium verum habebit damnationis æternitas, quæ nullum unquam finem habitura est. Cætera persequi non est huius temporis neque discursus, quare hinc finem habeat oratio, nam quis finem æternitatis hinc inveniatur?

Quis hic sit vester sensus, Auditores, ignoro: illud tamen scio res easdem, & eadem verba, non eodem modo ab omnibus accipi: Novi tamen hunc sermonem in diversis diversas mutationes effecisse. Quam enim multi peccatores, ex harum propositione rerum à præterita vitâ conversi sunt? Dixit scilicet homo avarus & huic sæculo affixus apud se; quid hinc quero, quid hinc divitias congrego, cum illa in iudicio, & in

alterâ vitâ nihil profuturæ sint? Dixit impurus, & voluptuosus; Ita-ne verò ob fugacem, & dedecoris plenissimam voluptatem memet addico sempiternis tormentis? qua frôte iudicem illum suslinebo? Licentioris vitæ homo sibi dixit; quid hic nugaris, quid ludis? quid te ipsum, & alios vanâ cogitatione decipis? quomodo illud aliquando feres, *Eijce derisorem*: Quam multi hac cogitatione impulsî, huic sæculo abrenuntiarunt, cogitantes æternitatem? Quam multi suo corpori, suæ pulchritudini non pepercerunt? Quam multi divitias, honores, & dignitates, & nobilitatem, & famam, & hominum peritura ludicia contempserunt, hoc unum cogitantes quod fiet in iudicio? Tu verò qui hinc ades, quâ mente es, quo proposito, quo sésu, quo voto? Si nulla melior tuam mentem cogitatio percellit, has mecum perpende considerationes.

I. Consideratio. Cùm hæc omnia, neque sint fabula, neque somnium, sed eandem habeant veritatem, quam cæteri fidei nostræ articuli, (nam omnia æqualiter nobis proponuntur in Evangelio) immò cùm nulla res enucleatius nobis exposita sit in Evangelio, quàm tota iudicij extremi descriptio, idque apud S. Matth. duobus integris capitibus 24. & 25. idque secundum omnes circumstantias, ita ut dempto solo die iudicij, cætera omnia distinctè sint declarata, quis iudex, quo apparatu, quâ judicandi, quibus præsentibus, quo throno, quâ factâ interrogatione, quo loco erit unusquisque, quæ primo loco proferetur sententia, quæ secundo loco, & quibus utraque verbis concipietur:

Eee 3

Porro

Porro hæc omnia nobis ab ipso Iudice revelata, qui quod erat facturum non potuit ignorare: Nec id populo tantum & plebi ad terrorem, sed Apostolis eum secreto de hac re interrogantibus: Nec ab eo rem tantum simplici enuntiatione efferente, sed juramento etiam confirmante, ut se hominum moribus accommodaret, Matth. 24. *Amē dico vobis, quia non præteribit generatio hæc donec omnia hæc fiant, cælum & terra transibunt, verba autem mea non præteribunt*: Cum, inquam, hæc ita sint, sequitur aut hæc certo nobis tenenda esse, aut fidem deserendam. Sed cum certa sint, atque aliquando futura expectemus; Est-ne hominis Sapientis tantæ rei periculo, obres nihili sese exponere? Vide quid quid est in mundo magnum, delectabile, gloriosum. An illud omne tantæ rei periculo dignum est? & tam certo, & infallibili? Multo magis an illa ludicra, & condemnanda quæ vulgò homines detinent? Itaque vide, si ulla sit in mundo infania, si ullus furor, si hoc non est furere, & insanire: Quotidie homines mors capit, & Iudicio Dei transmittit: nam *statutum est omnibus hominibus semel mori, post hoc autem iudicium*: hoc videmus, hoc audimus, nec contremiscimus: Vide quid secum auferant de ijs quæ in hac vitâ possederunt: certè cum omnia relinquunt hæredibus suis, vel creditoribus, argumentum est, nihil illos secum auferre: Vide quid interim in aliâ vitâ patiantur, saltem quid tandem expectare debeant, si de illorum maximâ parte sermo sit; hæc sunt quæ à me audivisti, & multa etiam longè graviora. Tu igitur idem pro te expecta, neque

enim semper vivere poteris: nam *nemo est qui semper vivat, & qui huius rei habeat fiduciam*: Quid scis an te brevi ultima hora occupabit, quod cum factum fuerit, vide quid te in alterâ vitâ maneat: de qua re cogitas, si non de istâ, quæ tanti tua interest? quid curas, si non hoc curas? quid tandem times, si non hoc times? cui rei provides, si non isti, quæ omnia tua & huius vitæ & alterius complectitur? *utinam homines saperent, & intelligerent, ac novissima providerent.*

2. Consideratio. Cum multa quæ in hac vitâ timemus, eadem in alterâ vitâ, & majora etiam vereamur, & majori certitudine, id statue apud te, & iudicia, quid amborū, debeas plus timere, & quid illorum facilius ferre possis. Hic times aliorum Iudicium atque opinionem sinistram: Vide num in eo genere sit aliquid maius in futurâ, quod timere debeas. Hic times dedecus, paupertatem, dolorem, servitutem: sed quæ hæc omnia longè majora futura sunt in alterâ vitâ: Quod si præsentia vix ferre potes, cum tot consolationibus, tum tot adjumentis externis, cum virtutū auxilio: cum tot gratiarū præfidiis, quomodo feres æterna cum hæc omnia deerūt solatia, & nulla aderunt adjumenta:

Neque verò dilectissimi videar vobis durior, atque acerbior, qui tam dura, & metuenda prædicem: 1. Quidem quia hæc non sunt formidabilia, quoniam dicuntur, aut annuntiantur, sed quoniam re ipsa sunt, & certò futura sunt: 2. Quia non ideo futura sunt, quia à me dicuntur, sed illa ideo dico, quia vel jam sūt, vel quia re ipsa futura sunt: si enim tacuero, esse tamen non desinent, sed cō
erunt

erunt graviora, quia nunquam prævifa, non prævifa, quia nunquam audita, non audita, quia nunquam dicta. Itaque meum quidē propositum est, ut ista timeatis, ne aliquando sentiat: nam timere magnoperē utile est: sed scire, intolerandum: qui autem timere nolunt, volunt sentire, atque experiri. Sed, aiūt nonnulli, hæc nimirum timorem animis incutiūt, nec ferri possunt. Quid ais nimum timorē incutere? quis earum rerū nimius timor esse potest, quæ omnē scilicet superant? Quid iterum, ais, ferri nō posse, cum nondum ob eum timorem, vitam mutaris, & mores? nam si satis timuisses, quomodo fieri potuisset, ut nihil esset in te mutatum? Prædicavit aliquando Ionas Propheta, *Adhuc quadraginta dies, & Ninive subvertetur*: Timuit populus, timuit Rex, quanta morum, & vitæ mutatio? Ipse Sardanapalus hominum delitiosissimus, & voluptatum cœnum, in cinere, & cilicio, & jejuniō pœnitentiam egit: Immo & infantes, & animates jejulare cœgit, & edicto suo omnes ad pœnitentiam compulit: hic sane fuit legitimus, & rationalis timor: Ego verò clamādo, monendo, terrendo, nihil omnino proficio. Scio quidem omnem timorem pœnam habere, ut ait Joannes Apostolus, sed novi etiā nullam fieri sine dolore pœnitentiam. Itaque dilectissimi nolite istas cogitationes omittere, quoniam ut ait Isaias cap. 26. secundum LXX. *Intempr Propter timorē tuū Domine in utero accepimus, & doluimus, & peperimus spiritum salutis tuæ, quem fecimus super terram*: Sed ferē qui

nolunt timere, ideò faciunt, quia cum nolint converti, ferre non possunt se quasi necessitate ad bonum compelli. Verum audio Christum mihi dicentem, *compelle eos intrare*: Itaque S. Petrus Chrysol. serm. 10. in Psal. 28. *Attrahite nolentes: nemo dicat, non vult, quia & Abraham ut offerret filium, colligavit, & Loth Angeli, ut subtraherent flammis, extractum manibus sustulerunt: Et Petrum, Dominus, ut iret ad martyrium, quò nolebat, auxilij sui virtute præcinxit, dicens, præcinget te alius, & ducet quò tu non vis: & Pater cœlestis non solum volentes suscipit: sed attrahit & nolentes, dicente filio, Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum*: Ita Christus non solum iussit servis, ut invitarent ad nuptias, sed etiam ut compellerent intrare: Itaque Origenes homil. 20. in Numer. Sic ergo non solum invitamur à Domino, sed & trahimur, & cogimur ad salutem: Permittite itaque Auditores, ut vos vel blanditijs pelliciam ad salutem, vel violenter compellam, hoc mihi perinde est, modo vobis salutem acquiram. Tu quisquis es, audisti de utraque sententia me differentem: vide ad quam pertinere velis, nam necesse est ut ad alterutram pertineas, ut aut ad dexteram, aut ad sinistram eas, ut te audias dici, aut benedictum, aut maledictum, ut te capiat, aut supplicium æternum, aut æterna vita, ad quam nos perducatur Dominus noster Iesus Christus Amen.

